

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพรรณนาเชิงหาความสัมพันธ์ (descriptive correlative research) เพื่อศึกษาความเครียดในงาน ความยึดมั่นผูกพันต่อองค์กร และความสัมพันธ์ระหว่างความเครียดในงานกับความยึดมั่นผูกพันต่อองค์กรของพยาบาลประจำการในโรงพยาบาลชุมชนเขต 10 ตามแนวคิดความเครียดในงานของ วิลเลอร์ และไรดิง (Wheeler, & Riding, 1995) และแนวคิดความยึดมั่นผูกพันต่อองค์กรของ เมาคีย์ สตีเยอร์ และพอดเตอร์ (Mowday, Steers, & Porter, 1979)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลชุมชนเขต 10 ขนาด 30 เตียงจำนวน 45 แห่ง ประกอบด้วย โรงพยาบาลที่ตั้งอยู่ในจังหวัด เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง พะเยา เชียงราย และแม่ฮ่องสอน มีจำนวนประชากรทั้งหมด 614 คน โดยมีคุณสมบัติคือ ไม่มีตำแหน่งทางการบริหาร ปฏิบัติงานในตำแหน่งพยาบาลประจำการในกลุ่มงานการพยาบาลเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 6 เดือน ขึ้นไป และไม่อยู่ในระหว่างลาศึกษาต่อหรือฝึกอบรม

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นพยาบาลประจำการจำนวน 242 คน ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยคำนวณจากสูตรคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของยามานาเอ (Yamane, 1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ความคลาดเคลื่อนในการสุ่มตัวอย่าง .05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 242 คน

$$\text{จากสูตร } n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนในการสุ่มตัวอย่าง

2. สุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (cluster sampling) ดังนี้

2.1 แบ่งกลุ่มโรงพยาบาลออกเป็น 6 กลุ่ม ตามจังหวัด ซึ่งเป็นที่ตั้งของโรงพยาบาล เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่มีความครอบคลุมมากที่สุด

2.2 กำหนดสัดส่วนของจำนวนโรงพยาบาลในแต่ละจังหวัด และใช้วิธีสุ่มอย่างง่ายแบบจับฉลากได้ 17 แห่ง ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1

จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างพยาบาลประจำการในแต่ละจังหวัด

จังหวัดที่ตั้ง	จำนวนโรงพยาบาล		พยาบาลประจำการ	
	จำนวนทั้งหมด	จำนวนที่เลือก	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
เชียงใหม่	14	5	160	63
ลำปาง	11	4	189	75
เชียงราย	8	3	69	27
ลำพูน	5	2	81	32
พะเยา	5	2	97	38
แม่ฮ่องสอน	2	1	18	7
รวม	45	17	614	242

2.3 หาจำนวนกลุ่มตัวอย่างจากแต่ละโรงพยาบาลที่สุ่มได้ โดยคำนวณตามสัดส่วนประชากรในแต่ละโรงพยาบาล

2.4 เลือกกลุ่มตัวอย่างจากแต่ละโรงพยาบาลด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่ายแบบจับฉลากจากรายชื่อพยาบาลประจำการในแต่ละโรงพยาบาลให้ได้จำนวนตัวอย่างที่ต้องการ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามปลายเปิดและปลายปิด แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล เป็นแบบสอบถามปลายเปิด และปลายปิด สร้างขึ้นโดยผู้วิจัย ข้อคำถามประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ อายุ เพศ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ระยะเวลาการปฏิบัติงาน แผนกที่ทำงาน ประสบการณ์ในการย้ายงาน การฝึกอบรม และระดับเงินเดือน

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความเครียดในงานที่ผู้วิจัยคัดแปลงจากแบบสอบถามของวิลเลอร์และไรคิง(Wheeler, & Riding, 1995) โดยแบบสอบถามเป็นแบบปลายปิด ประกอบด้วย คำถามวัดระดับความเครียดในงาน 1 ข้อและคำถามเกี่ยวกับสาเหตุที่ก่อให้เกิดความเครียดประกอบด้วย 5 สาเหตุดังนี้คือ ปริมาณงานและความกดดันด้านเวลา สัมพันธภาพระหว่างบุคคล แรงกดดันจากผู้ป่วย ปัญหาองค์กรและการจัดการ และประเด็นเกี่ยวกับงานอาชีพ โดยมีข้อคำถามทั้งหมด 35 ข้อ ดังต่อไปนี้

ข้อคำถามประกอบด้วย

ด้านปริมาณงานและความกดดันด้านเวลา	จำนวน 11 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 - 11
ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล	จำนวน 6 ข้อ ได้แก่ ข้อ 12 - 17
ด้านแรงกดดันจากผู้ป่วย	จำนวน 6 ข้อ ได้แก่ ข้อ 18 - 23
ด้านปัญหาองค์กรและการจัดการ	จำนวน 6 ข้อ ได้แก่ ข้อ 24 - 29
ด้านประเด็นเกี่ยวกับงานอาชีพ	จำนวน 6 ข้อ ได้แก่ ข้อ 30 - 35

ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) มีคำตอบเป็นทางเลือก 5 ระดับ ดังนี้

มากที่สุด คือ ผู้ตอบรับรู้ว่าเหตุการณ์ในข้อความดังกล่าวทำให้เกิดความเครียดในงานมากที่สุด

มาก คือ ผู้ตอบรับรู้ว่าเหตุการณ์ในข้อความดังกล่าวทำให้เกิดความเครียดในงานมาก

ปานกลาง คือ ผู้ตอบรับรู้ว่าเหตุการณ์ในข้อความดังกล่าวทำให้เกิดความเครียดในงานปานกลาง

น้อย คือ ผู้ตอบรับรู้ว่าเหตุการณ์ในข้อความดังกล่าวทำให้เกิดความเครียดในงานน้อย

น้อยที่สุด คือ ผู้ตอบรับรู้ว่าเหตุการณ์ในข้อความดังกล่าวทำให้เกิดความเครียดในงานน้อยที่สุด

น้อยที่สุด

การให้คะแนนแบบสอบถามมีดังนี้

ลักษณะการตอบ	ระดับคะแนน
มากที่สุด	5
มาก	4
ปานกลาง	3
น้อย	2
น้อยที่สุด	1

การคิดคะแนนแบบสอบถามความเครียดในงาน โดยคิดจากค่าเฉลี่ยของคะแนนของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้เกณฑ์ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
4.50 – 5.00	ความเครียดในงานอยู่ในระดับสูงมาก
3.50 – 4.49	ความเครียดในงานอยู่ในระดับสูง
2.50 – 3.49	ความเครียดในงานอยู่ในระดับปานกลาง
1.50 – 2.49	ความเครียดในงานอยู่ในระดับต่ำ
1.00 – 1.49	ความเครียดในงานอยู่ในระดับต่ำมาก

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามความซื่อสัตย์ผูกพันต่อองค์กร ของเมาเคย์ สเตียร์ และพอตเตอร์ (Mowday, Steers, & Porter, 1979) ซึ่งดัดแปลงโดย ตำราญ บุญรักษา (2539) ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับการมีความเชื่ออย่างแรงกล้าในการยอมรับเป้าหมายและคุณค่าขององค์กร การมีความเต็มใจที่จะใช้ความเพียรพยายามอย่างสูงเพื่อทำประโยชน์ให้องค์กร และการมีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะรักษาการเป็นสมาชิกภาพขององค์กร มีข้อคำถามทั้งหมด 15 ข้อ เป็นข้อความทางบวก 9 ข้อ คือ ข้อ 1 2 4 5 6 8 10 13 และ 14 เป็นข้อความทางลบ 6 ข้อ คือ ข้อ 3 7 9 11 12 และ 15

ลักษณะแบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) มีคำตอบเป็นทางเลือก 5 ระดับ ดังนี้

มากที่สุด	คือ	ผู้ตอบเห็นด้วยและรู้สึกตามข้อความดังกล่าวมากที่สุด
มาก	คือ	ผู้ตอบเห็นด้วยและรู้สึกตามข้อความดังกล่าวมาก
ปานกลาง	คือ	ผู้ตอบเห็นด้วยและรู้สึกตามข้อความดังกล่าวปานกลาง
น้อย	คือ	ผู้ตอบเห็นด้วยและรู้สึกตามข้อความดังกล่าวน้อย
น้อยที่สุด	คือ	ผู้ตอบเห็นด้วยและรู้สึกตามข้อความดังกล่าวน้อยที่สุด

การให้คะแนน แบบสอบถามมีดังนี้

ลักษณะการตอบ	ข้อความทางบวก	ข้อความทางลบ	
มากที่สุด	มีค่าเท่ากับ 5	1	คะแนน
มาก	มีค่าเท่ากับ 4	2	คะแนน
ปานกลาง	มีค่าเท่ากับ 3	3	คะแนน
น้อย	มีค่าเท่ากับ 2	4	คะแนน
น้อยที่สุด	มีค่าเท่ากับ 1	5	คะแนน

การคิดคะแนนของแบบสอบถามความยึดมั่นผูกพันต่อองค์กร โดยคิดจากค่าเฉลี่ยของคะแนนของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้เกณฑ์ดังนี้ คือ

คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
4.50 - 5.00	ความยึดมั่นผูกพันต่อองค์กรอยู่ในระดับสูงมาก
3.50 - 4.49	ความยึดมั่นผูกพันต่อองค์กรอยู่ในระดับสูง
2.50 - 3.49	ความยึดมั่นผูกพันต่อองค์กรอยู่ในระดับปานกลาง
1.50 - 2.49	ความยึดมั่นผูกพันต่อองค์กรอยู่ในระดับต่ำ
1.00 - 1.49	ความยึดมั่นผูกพันต่อองค์กรอยู่ในระดับต่ำมาก

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัยมีขั้นตอนดังนี้

1. การหาความตรงด้านเนื้อหาของแบบสอบถาม (content validity)

1.1 การหาความตรงของแบบสอบถามความเครียดในงาน ทำโดยนำแบบสอบถามความเครียดในงานที่ดัดแปลงจากแบบสอบถามของวิลเลอร์ และไรดิง (Wheeler, & Riding, 1995) ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน ได้แก่ผู้บริหารทางการแพทย์ 1 คน และอาจารย์ด้านการบริหารการพยาบาลจำนวน 2 คน และอาจารย์ด้านการพยาบาลจิตเวช จำนวน 2 คน ตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะ หลังจากผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมดแล้ว ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมให้มีความชัดเจนด้านเนื้อหา ความเหมาะสมด้านภาษา ตามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ค่าดัชนีความตรงของเนื้อหา (content valid index) เท่ากับ 0.80

1.2 การหาความตรงของแบบสอบถามความยึดมั่นผูกพันต่อองค์กร ซึ่งแบบสอบถามความยึดมั่นผูกพันต่อองค์กรได้ผ่านการตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหา โดยผู้ทรงคุณวุฒิทางการแพทย์

บริหารการพยาบาลจำนวน 7 คน และแก้ไขปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ (สำราญ บุญรักษา, 2539)

2. การตรวจสอบหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (reliability)

2.1 แบบสอบถามความเครียดในงาน ทำโดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับพยาบาลประจำการที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการศึกษาจำนวน 30 ราย ที่โรงพยาบาลคอยสะเก็ด สอด และคอยเต่า ซึ่งไม่เป็นกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยนี้แล้วจึงนำมาหาความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความเครียดในงาน เท่ากับ 0.83 ค่าความเชื่อมั่นด้านปริมาณงานและความกดดันด้านเวลา ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ด้านแรงกดดันจากผู้ป่วย ด้านปัญหาองค์การและการจัดการ และด้านประเด็นเกี่ยวกับงานอาชีพ เท่ากับ 0.71 0.70 0.92 0.73 และ 0.82 ตามลำดับ

2.2 แบบสอบถามความยึดมั่นผูกพันต่อองค์การ ทำโดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับพยาบาลประจำการที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการศึกษาจำนวน 30 ราย ที่โรงพยาบาลคอยสะเก็ด สอด และคอยเต่า ซึ่งไม่เป็นกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยนี้แล้วจึงนำมาหาความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความยึดมั่นผูกพันต่อองค์การ เท่ากับ 0.81

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ทำหนังสือผ่านคณบดีคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลชุมชนของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับเลือกเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ และขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 290 ชุด เพิ่มจากจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้อีก 20 % เนื่องจากคาดว่าจะมีผู้ไม่ส่งแบบสอบถามคืนร้อยละ 20 ตามสูตรประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างที่คาดว่าจะหายไป (Lameshow, Hosmer, Klar, & Lwanga, 1990) เป็นจำนวน 48 ชุดทางไปรษณีย์ โดยผ่านหัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาล เพื่อแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างทุกคน พร้อมแนบหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม และอธิบายให้ทราบถึงการพิทักษ์สิทธิ์ในการวิจัยว่าการตอบแบบสอบถามครั้งนี้สามารถให้ข้อมูลตามความสมัครใจ ไม่ต้องระบุชื่อลงในแบบสอบถาม ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามจะเป็นความลับ และไม่มีผลต่อการปฏิบัติงานของกลุ่มตัวอย่าง และขอความอนุเคราะห์จากหัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาลเพื่อช่วยเก็บแบบสอบถามจาก

กลุ่มตัวอย่าง โดยใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล 6 สัปดาห์ โดยเริ่มตั้งแต่วันที่ 20 มีนาคม ถึงวันที่ 28 เมษายน 2543

3. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจความสมบูรณ์ของคำตอบในแบบสอบถาม ได้แบบสอบถามที่ตอบสมบูรณ์ทั้งหมดจำนวน 262 ชุด คิดเป็นร้อยละ 90.34 ของแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์สถิติสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Science / Personal Computer: SPSS/PC+) ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคล ใช้การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. ความเครียดในงาน ใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. ความยึดมั่นผูกพันต่อองค์กร ใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
4. ความสัมพันธ์ระหว่างความเครียดในงานกับความยึดมั่นผูกพันต่อองค์กร ใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient)